

Отворено писмо Ђорђу Вукадиновићу

Пре неколико дана на овом сајту објављено је једно јако тужно отворено писмо. Аутор писма насловљеног „Очеви и синови“ је Растислав Динић, а тема је била већ прослављени текст Зорана Грбића „Очеви, оци и маћехе Србије“.

Динић је о Грбићу изнео низ непријатних оцена, називајући његов текст расистичком тирадом, његове ставове идиотизмом и баљезгаријама, а њега самог несрећником, jerk-ом и бастардом. Чак га је поредио са Кју Клуks Клановцима... Иако је врло потресно кад Особа А оптужује Особу Б за примитивизам и говор мржње, а истовремено сама изриче гомилу увреда и простаклука, није то главни разлог што ме је Динићево писмо растужило. Нити ћу се превише задржати на „одбрани“ Зорана Грбића, кога не познајем, али чија запажања, грешна ми душа, у великој мери делим. Ни мени, наиме, нису позната нека значајнија културна, научна и интелектуална достигнућа албанског народа или његових припадника, ако изузмем то што имају неколико фудбалера у јачим европским лигама (један је чак веома незгодан противник у игрици „ФИФА менаџер“), то што су неки не баш непознати професионални боксери такође Албанци, као и то што певачица Ана Окса и глумци Џон и Џејмс Белуши имају албанско порекло (браћа Белуши само су још један доказ Грбићеве тврдње да су Албанци изгледа природно надарени за сценски израз). Дакле, тих достигнућа или нема, или мени нису позната. Бојим се само да нису позната ни Растиславу Динићу, чим их не наводи. Верујем да је свестан да би његово писмо, чак и са онолико личних увреда, деловало далеко убедљивије да је набројао неке несумњиве албанске доприносе напретку цивилизације. Ако их зна, а није их навео, онда мало кубури са аргументовањем својих ставова...

Али, Грбић ваљда може сам да се брани (у сваком случају мораће, као и Ви, да ангажује неког ко зна да га брани, јер га је, заједно са Вама као уредником овог сајта, због поменутог текста тужила Иницијатива младих за људска права). Оно што ме је много више растужило него бруталан напад на Грбића и патетичан позив Вама да Грбића одстраните са НСПМ-а, јесте Динићева олака квалификација српског медијског простора. Истог оног простора којим све више господаре његови истомишљеници у које је, у каснијој расправи са посетиоцима сајта, убројао Бранислава Димитријевића и Бранку Прпу (и из којих је, што му свакако служи на част, искључио Николу Самарџића).

Динић истиче да му је читање Грбићевог текста тешко пало, али, цитирам:

„Не толико због самих баљезгарија (таквих у српској таблоидној штампи има на кило у редовним, да не кажем дневним, дозама)..."

Мада није појаснио шта подразумева под српском таблоидном штампом, утисак ми је да Растислав Динић није мислио на „Скандал“ (чији је колумниста, узгред буди речено, дуго био Петар Луковић) или „Свет“, два ваљда једина издања на овом простору која немају ништа против етикете „таблоид“. Уосталом, ни „Скандал“ ни „Свет“ никакве баљезгарије не могу да сервирају у дневним дозама, јер излазе недељно. Дакле, пре ће бити да је Динић имао у виду дневну штампу. Поготово што признаје да је, барем делимично, сагласан са Браниславом Димитријевићем, оним помоћником министра културе који је сваки медиј са критичким освртом на његова иступања спремно назвао клерофашистичким таблоидом.

Тешко је одредити шта тачно значи таблоид, пошто је сам појам врло растегљив. Најчешће се подразумева да су таблоиди они штампани медији што помпезно и сензационално пласирају недовољно проверене информације, углавном из области естраде, криминала, па и политике, а своје садржаје пакују у једноставну, незахтевну форму лаку за читање. Не знам ни један српски дневни лист имун на такве „бољке“, осим (можда!) „Политике“. Да не бих даље разводњавао тему, узећу да је Динић мислио на васколику овдашњу дневну штампу, иначе ваљда не би помињао килограме баљезгарија...

Да кренемо од најтиражнијих: да ли расистичких баљезгарија о Албанцима има на кило у „Вечерњим новостима“ и „Блицу“? Неће бити. Штавише, не само да „Блиц“ упадљиво избегава било какве негативне конотације о Албанцима, већ овај дневни лист, баш напротив, врло често објављује огласе Косовске агенције за приватизацију, чије је постојање и деловање потпуно у супротности са Уставом и државном политиком Републике Србије. Много пре би се „Блицу“ могло замерити да таквим поступцима, али и многобројним колумнама (Гордана Суша, Дубравка Стојановић, Горчин Стојановић), врло отворено фаворизује гледишта Друге Србије, све ангажованијег браниоца Албанаца, у односу на ставове националне Србије, која би ваљда требало да је склона омаловажавању Албанаца.

Што се тиче „Новости“, могуће да је у неком од фељтона неко некада изрекао и неку колективну увреду на рачун Албанаца. Али, фељтони свакако не спадају у читаније и ударније сегменте дневних новина, па и „Новости“. Још је упадљивије да су, обимом односно бројем страна, међу најмањим тамошњим садржајима. Таман да је и сваки фељтон који „Новости“ објаве расистичка баљезгарија (а много је ближе истини да није ниједан), опет не можемо да причамо о килограмима. Остале, далеко обимније рубрике у „Новостима“, врло верно се држе познатог слогана овог гласила – брзо, кратко и јасно. У тим једноставним преношењима свакодневних дешавања свакако има баљезгарија, зависно од вештине новинара и уредника, али не знам за расистичке или антиалбанске. Динићева оцена, дакле, не може да се односи ни на „Новости“.

Идемо даље, на „Прес“, „Курир“ и „Политику“, листове који по тиражу (прва два) и утицају (трећи) не заостају много за „Новостима“ и „Блицом“, а повремено их и престижу. „Прес“ је врло занимљив случај, јер га Друга Србија доживљава као изразито националистички медиј, док национална Србија не може да опрости уредништву што је на прошлогодишњим изборима јасно подржало проевропске политичке снаге. Ове новине, у обради косметских тема, врло често заузимају оштре ставове према албанској, америчкој и западноевропској страни. Али, расистичких баљезгарија како су косметски Албанци, Американци и Европљани необразованији, некултурнији или некако другачије инфериорни у односу на нас Србе, ретко ћете наћи у тим текстовима, ако их уопште и има (ја на такве нисам налетео, мада, као у случају било којег гласила, постоји вероватноћа да ми је неки расистички испад промакао). Најекстремнији пример оштрих ставова „Преса“ свакако је насловна страна од 18. фебруара 2008, на којој је, испод портрета Џорџа Буша, Хашима Тачија и Хавијера Солане, крупно исписано „FUCK OFF!“ Све и да ову псовку не жели да оправда тиме што је дан раније (дакле, док је насловна прављена) у Приштини једнострано проглашена независна држава Косово, Динић не може ту да издвоји расистичку баљезгарију. Можда у његово поимање расиста улазе неки од редовних колумниста „Преса“, а од њих који једном недељено пишу коментар дана барем су двојица изразито национално оријентисани и склони оштрим квалификацијама „наших непријатеља“ (израз преузет од Динића). Ови аутори врло често у својим колумнама подсећају на злочине које су над Србима починили Албанци/Хрвати/Американци и упозоравају на мрачне намере које ови народи, тачније, њихова руководства, имају према нашој држави. Не могу рећи да сам, приватно, са овим ауторима у неким бајним односима, али опет не могу ни да се супротставим огромној већини њихових ставова. Ако Динић сматра да је расизам подсећати јавност колико су српске крви пролиле неке наше комшије, онда сам га преценио.

Такође, међу редовним колумнистима „Преса“ имате барем двојицу који, једнако често и ватрено, заступају проевропске ставове. У то име, рекао бих да килограма расистичких баљезгарија нема ни у овој „таблоидној штампи“...

Бићу искрено изненађен ако се испостави да је Растислав Динић мислио на „Политику“, која ни у доба Љиљане Смајловић, а ни сада, под уређивачком палицом Драгана Бујошевића, не може да се доживи као извориште расистичких баљезгарија. Посебно због тога што неки „Политикини“ колумнисти, попут Владимира Арсенијевића рецимо, износе далеко теже примедбе о Србима, него што сте Слободан Антонић, Мирослав Лазански или Ви, господине Вукадиновићу, икада изнели о неком другом народу.

Долазимо затим до „Курира“, где је Динићева оптужба, реално, најјача. „Курир“ је, уопште, лист врло склон разним претеривањима и пренаглашавањима (да не причам о полуистинама и неистинама, што и није тема). Такав је од свог настанка и такав је остао до данас, упркос многим променама уредничке структуре. У правој таблоидној форми (ово нико не може да оспори, колико год да различито схватамо појам таблоида), „Курир“ врло често доноси експлицитне, увредљиве садржаје, којих нико на њиховим страницама није поштеђен – ни други народи, ни овдашње естрадне звезде, ни политичари... Већ дуже време не читам овај лист, али макар примећујем њихове насловне стране, на основу којих могу само да закључим да је „Курир“ остао веран вулгарном изражавању. Нека буде да је „Курир“ енциклопедија разних баљезгарија, па и расистичких, мада, руку на срце, може да се каже да су и многе афере доспеле у јавност управо захваљујући овом таблоиду, па би било непоштено његову улогу у друштву искључиво приказати као негативну. А и један од најчитанијих колумниста „Курира“, једнако директан и бруталан као и цео тај лист али приметно вештији с речима од већине других аутора, очигледно је настројен проевропски, да не кажем другосрбијански.

Трећу врсту дневних новина, на којој ћу се најкраће задржати, чинили би „24 сата“ и „Ало“. Прве новине су бесплатне, а друге скоро бесплатне, што није ни од какве важности за оцену Динићеве осуде. Оно што је битно је то што оба ова листа издаје „Рингије“, иста кућа која је власник и „Блица“, као и то што „24 сата“ и „Ало“ врло упорно, попут „Блица“, на својим страницама избегавају било какво србовање, а камоли вређање Албанаца. Обе редакције предност у односу на политичка дају културним, естрадним, спортским или криминалним дешавањима, тако да чак и због концепције, дакле не само због неминовних инструкција „старијег брата“ што им је „Блиц“, могу да потпишем да ни „24 сата“ ни „Ало“ никада нису расистички баљезгали. Ако неко може да буде увређен њиховим садржајима, као и у случају „Блица“, то су много пре српски родољуби/националисти, него припадници албанске или неке друге националне мањине.

Прелазим на четврту категорију дневних листова, у коју бих сврстао „Глас јавности“, „Правду“, „Борбу“ и „Данас“. Њихови тиражи и утицаји упадљиво су мањи него код претходно набројаних новина, али ипак нису ни занемарљиви, поготово ако свакодневно пласирају расистичке баљезгарије на кило.

„Глас“ је јасног националног опредељења, али та редакција толико је измучена непрекидним терорисањем власника, познатог Радисава Раје Родића, да сам ја спреман да им сваки преступ опростим на тим основама. Новинарима и уредницима „Гласа“ плате и хонорари касне по шест и више месеци, а и када их добијају, то је у недостојним деловима. Не бих да јадикујем над њиховом судбином, требало би да могу сами да је реше или макар изнесу, али у таквој атмосфери право је чудо ако иједан текст у „Гласу“ поштује основне етичке постулате новинарства, а никакво изненађење уколико су њихове теме, репортаже, интервјуи и остале рубрике једностране, пристрасне, недовољно аналитичне, па и расистичке. Поново, не кажем да памтим расистичке баљезгарије „Гласа јавности“, али ако их тамо и има, морам да констатујем да је тај лист, који је до пре неколико година могао да служи на понос српском новинарству, данас само једна медијска развалина у којој је све могуће и којој, поготово због срозаног тиража, не бих то узео за зло. Но, Динић не мора да има толико разумевања за редакцију „Гласа јавности“ и можда је боље упознат са њиховим садржајем од мене, па је онда могуће да и овај лист убраја у таблоидну штампу која у дневним дозама пласира расистичке баљезгарије. Ако је тако, онда сам, ето, поред „Курира“ утврдио још једно гласило које оправдава Динићеву осуду српског медијског простора.

„Правда“ је нешто између „Гласа“ и „Курира“ – не преза од сензационалистичког новинарства, али и не иде толико далеко као „Курир“ да наглашава псовке и простаклуке у урядним рубрикама. Националног је опредељења, мада је, с друге стране, ипак била „националнија“ док су Томислав Николић и Александар Вучић били у Српској радикалној странци. Не могу да кажем да сам редован читалац „Правде“, али нисам ни тамо налетео на расистичке баљезгарије о Албанцима или неком другом. Било ли их је, опет је нетачно да то ради на кило и у дневним дозама.

„Борба“? Потпуно је беспотребно у овом контексту анализирати дневне новине чија је главна уредница бивша шефица медијске службе ЛДП-а, и даље видљиво наклоњена овој странци (као што је и та странка, видели смо у „афери Ковачевић“, видљиво наклоњена овом листу). Ако је у „Борби“ било расистичких баљезгарија, сигурно нису вређале Албанце!

Исто се може констатовати и за „Данас“, лист који је, на пример, албанско насиље над Србима од 17. марта 2004. године испратио насловом „Жестоки сукоби Срба и Албанаца“ на првој страни, испод којег је, као главна фотографија, стајао приказ запаљене Бајракли џамије у Београду.

Од дневних листова који излазе на територији целе Србије, постоје само још „Спорт“ и „Спортски журнал“. Сигуран сам да тек ту нема расистичких баљезгарија које наводи Динић.

Да ли је Растислав Динић, можда, мислио уопштено на баљезгарије, а не само расистичке? Тврдња тог типа наишла би вероватно на плодније тло, али на несрећу био је врло прецизан: „таквих у српској таблоидној штампи има на кило у редовним, да не кажем дневним, дозама“! Дакле, расистичких баљезгарија које вређају Албанце.

Па, где су?! Где је Растислав Динић нашао толике килограме расистичких баљезгарија?! Нема их у „Блицу“, нема их у „Новостима“, ни у „Политици“, ни у „Ало“, ни у „24 сата“, ни у „Борби“, ни у „Данасу“! Врло вероватно има их у „Куриру“, можда, али само можда, и то у врло ограниченим количинама, у „Пресу“, а „Глас јавности“ и „Правда“, чак и да их свакодневно објављују у астрономским количинама, никако не могу, због свог ипак скромнијег тиража, да загађују српски медијски простор у тој мери да он заслужије толико драматичну пресуду! Како је онда неко ко се диви Џону Ролсу и Вашем, господине Вукадиновићу, предавању о његовој филозофији, а све док је једним оком пазио на кромпириће које пече у кухињи, успео да види толику количину зла тамо где га, ако га уопште има, има у врло ограниченом квантитету?!

Хоће ли Растислав Динић да мало обрнемо ствари, па пребројимо антисрпске испаде (и то је, надам се, нека врста расизма) по српским медијима? Утврдимо лепо правила игре, дефинишемо шта је то антисрпски а шта антиалбански став, па почнемо да лупамо рецке. Под претпоставком да ћу ја обележавати расистичке баљезгарије које вређају Србе (оне у којима нас аутори убеђују да смо сами криви, да смо све заслужили, да је албанско насиље на Космету у ствари само одговор на наше насиље, да се нисмо довољно суочили са злочинима који су чињени у наше име – све то веома директно погађа мене као Србина, у ситуацији када је мојим бројним земљацима у овом тренутку опасно угрожена егзистенција и мојој држави брутално нарушен територијални интегритет), а Динић увреде на рачун Албанаца (нека сам постави разумне оквире), потпуно сам убеђен да ће мене много пре него њега заболети рука. Не зато што је слабија од његове... Отишао бих чак толико далеко да тврдим да ни у једној другој држави која би се суочила са трагедијом какву за нас представља све ово што се дешава око Космета и косметских Срба, не бисте пронашли толико ауторасизма као овде.

Неко неутралан, ко није упознат са ситуацијом у српским медијима, на основу Динићеве тврдње лако би закључио да овдашње новине просто врве од прича како су Албанци безвредна бића, па их као такве није гре'ота истребити. То што је таквим представио

ставове Зорана Грбића, проблем је, како већ рекох, првенствено самог Грбића, за кога ћу искрено навијати у судском обрачуна са Иницијативом младих за људска права. Али, то што је то приказао као преовлађујући правац у српским медијима – читај: српској јавности – е, то је већ невоља за целу државу. Управо зато се и обраћам Вама, главном уреднику НСПМ-а. Молим Вас да и убудуће објављујете текстове Растислава Динића, колико год били богати неистинама и измишљотинама попут ове о „српској таблоидној штампи“. Из чисте математичке логике: што више Динић, чији су ми утицаји у иностранству потпуно непознати (али и неки његови далеко злонамернији истомишљеници, са нажалост врло јаким контактима у врло моћним државама), буде писао за НСПМ, утолико ће мање „обавештавати свет“ о Србији, српској таблоидној штампи и српским гресима из садашњости, прошлости, а богами и будућности. То је већ огромна корист! Нас који пишемо за овај сајт или га посећујемо, ти текстови ће изнервирати, можда нам и загорчати дан. Али, барем је мања вероватноћа да такве, праве баљезгарије, доспеју до неког неутралног – неког Американца, неког Енглеца, неког Руса, неког Пољака, Аустралијанца, Бразилца...